

СВІТ ДАВНИНИ – ЦІКАВИЙ І ЗАХОПЛЮЮЧИЙ

Слобожанщина... Неозорі степи, вільний вітер, різнобарв'я трав... Благодатна українська земля. Саме тут у с. Фартухівка Марківського району Ворошиловградської області УРСР (сучасна Луганська область України) 25 жовтня 1962 року у родині Володимира та Євгенії Колибенків народився первісток – син Олександр.

Батько, Володимир Олександрович (01.01.1935-06.02.2003), працював ветеринарним лікарем 1-го відділення радгоспу «Старобільський». Мати, Євгенія Гаврилівна (08.08.1939), була спочатку ветеринарною санітаркою, а згодом телятницею даного радгоспу. В сім'ї, крім Олександра, народилося ще двоє дітей – Володимир (1964 р. н.), який продовжив батькову справу і став ветеринарним лікарем, та Ірина (1966 р. н.), яка стала медичною сестрою. Недарма стверджують, що найблагодороднішими та найгуманнішими професіями в світі є лікарі та вчителі. Вони змінюють майбутнє на власний розсуд, рятують людські життя. Обидві професії вимагають від людини бути зібраною, мудрою, наполегливою. Зернятка цих чеснот сіються ще від народження. В родині Колибенків панував культ книги, що й передалося маленькому Олександрю. Вже з 10-річного віку хлопчина мріяв стати істориком, збирав монети, різноманітні історичні знахідки, особливо патрони, яких було багато в післявоєнні часи, бо неподалік села знаходилася лінія оборони. Все дитинство і юність Олександра проходили за читанням науково-популярної літератури. Після закінчення школи і невдалої спроби вступу до Київського національного університету імені Тараса Шевченка, юнак працював робітником будівничого цеху. Але бажання займатися історичною наукою, археологією не покидало його серця. Через два роки фортуна посміхнулася, і Олександр вступив на історичний факультет КНУ імені Тараса Шевченка, який закінчив у 1986 р. Під час навчання у вузі зустрів свою долю – Олену, яка також у 1986 р. закінчила університет за спеціальністю «Історія». Продовжило розквітати родинне дерево роду Колибенків. У 1988 р. у них народився первісток Володимир, а у 1991 р. доля подарувала ще одного сина – Михайлика. Сім'я стала для Олександра Володимировича не лише оберегом родинного тепла, але й середовищем однодумців-істориків, своєрідним осередком, де беззаперечно поділяються наукові інтереси і творчі захоплення чоловіка і батька. Дружина Олена у 2009 р. захистила кандидатську дисертацію з історії України, нині працює доцентом на кафедрі історії та культури України. Старший син Володимир, пішовши батьківським шляхом, закінчив КНУ імені Тараса Шевченка за спеціальністю археологія, нині працює науковим співробітником Національного музею історії України. Михайло ще із шкільних років неодноразово ставав переможцем манівських робіт, а нині, ставши студентом історичного факультету Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди, здобуває перемоги на Всеукраїнських студентських конкурсах з історії. І це не випадково, адже Олександр Володимирович воістину закоханий в історію, він може годинами натхненно розповідати про археологію, краєзнавство, давню історію України. Ця любов передалася його синам, адже в дитинстві їм, замість традиційних казок, батько розповідав різні історичні міфи, легенди, перекази про князів, лицарські походи. Для когось археологічні розкопки – це рутинна тяжка праця. Для династії Колибенків – це захоплююча справа, що шар за шаром реконструює давнє минуле наших предків.

У 1986-1988 рр. та 1990-1994 рр. О.В. Колибенко працював старшим науковим співробітником відділу археології Переяслав-Хмельницького державного історико-культурного заповідника. З 1988 р. по 1990 р. служив заступником командира роти окремого мостового батальйону залізничних військ у м. Верхнєзейськ Амурської обл. Російської Федерації. З 1994 р. – асистент, старший викладач кафедри історії та культури України, заступник декана, в. о. декана історичного факультету. З 1999 р. – декан історичного факультету, з 2002 р. – завідувач кафедри давньої та середньовічної історії, з 2004 по 2006 рр. – завідувач лабораторії археологічних досліджень, з 2004 р. по даний час доцент кафедри історії та культури України ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». З 2.10.2006 р. і по нині – старший науковий співробітник Інституту археології НАН України.

У 1999 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Історична топографія Переяславля Руського (X-середина XIII ст.)». У 2000 р. присуджено вчене звання доцента. Є членом Київського

міського відділення Спілки Археологів України. О.В. Колибенко вперше здійснив реконструкцію історичної топографії давньоруського Переяслава, розробив хронологію та виділив етапи розвитку цього міста, формування його районів, підготував наукову основу для впровадження комплексної охорони історико-культурної спадщини давньоруського Переяслава. Здійснював наукове консультування проекту відновлення давнього герба Переяслава. Долучився і до створення музею освіти і історії Університету.

Майже два десятки років Олександр Володимирович робить свій вагомий внесок у підготовку спеціалістів-істориків педагогічного закладу. Протягом тривалого періоду на історичному факультеті він забезпечує викладання блоку спеціальних історичних дисциплін. Серед них – «Археологія», «Давня історія України», «Допоміжні історичні дисципліни» «Історичне краєзнавство», «Музеєзнавство», «Кількісні методи в історичних дослідженнях» та ін. Під керівництвом доц. О.В. Колибенка підготовлено і захищено десятки студентських наукових робіт з історичного краєзнавства, археології та різних актуальних проблем вітчизняної історії. За ініціативи Олександра Володимировича у 1999 р. на історичному факультеті було засновано студентське наукове товариство «Комітет з дослідження історії», котре і зараз активно продовжує свою діяльність, сприяючи актуалізації наукових знань серед студентів з різних проблем історії.

Не один рік О.В.Колибенко входить до комісії по захисту манівських робіт шкіл міста. Здійснює керівництво аспірантами. Протягом своєї роботи на кафедрі історії та культури України Олександр Володимирович забезпечує керівництво археологічною практикою. На чолі студентів-істориків Переяслав-Хмельницького педагогічного університету імені Григорія Сковороди протягом 1993-2012 рр. проводив археологічні дослідження на території Переяславщини та України, у тому числі у складі Міжнародної українсько-турецької експедиції (Очаків, 2000, 2002 рр., Білгород-Дністровський, 2001 р.) та інших археологічних експедицій Інституту археології НАН України.

Без перебільшення можна стверджувати, що О.В.Колибенко у нашому вузі започаткував археологічний напрямок досліджень, залучивши до нього десятки студентів та аспірантів. У 1995 р. на історичному факультеті Переяслав-Хмельницького ДПІ за безпосередньої участі О.В. Колибенка було створено кабінет археології, який став центром координації археологічних досліджень викладачів, аспірантів та студентів-істориків. З 2000 р. його було реорганізовано в археологічну лабораторію, що діє при кафедрі історії та культури України. Основними напрямками діяльності лабораторії археологічних досліджень під керівництвом доцента О.В. Колибенка стало вивчення археологічних пам'яток Переяславщини, введення до наукового обігу археологічних джерел та їх використання у навчально-виховному процесі. Створений на базі лабораторії навчальний кабінет археології, що нині носить ім'я М.І. Сікорського, є одним з кращих навчально-наукових кабінетів університету. В ньому акумулюються результати археологічних досліджень експедицій університету, здійснюється обробка здобутих у процесі досліджень матеріалів. Саме археологічні дослідження є основною формою поповнення джерельної бази археологічної науки, археологічна ж практика студентів-істориків – це рідкісна можливість доторкнутися до глибинних коренів нашої історії, власними руками зробити вагомий внесок у її дослідження та вивчення.

Завдяки багаторічній науковій співпраці О.Колибенка з співробітниками НІЕЗ «Переяслав» та Інституту археології НАН України було виявлено та введено до наукового обігу значну кількість різночасових археологічних пам'яток, в тому числі – унікальних, які стали надбанням української археологічної науки. Протягом 1993-2012 польових сезонів через різні археологічні експедиції на території України пройшло близько тисячі студентів історичного факультету Переяслав-Хмельницького педагогічного університету під керівництвом невтомного археолога і педагога О.В. Колибенка. Олександр Володимирович для покоління сучасної молоді воістину є прикладом того, як професійну роботу можна перетворити на захоплюючу справу свого життя.

З 2004 р. – він член редакційної колегії фахового збірника наукових праць «Наукові записки з української історії». До кола наукових інтересів О.В. Колибенка входять археологія та давня історія Переяславщини, топонімія, антропонімія, історичне краєзнавство, історична демографія, пам'яткознавство, геральдика, сфрагістика Лівобережної Київщини. О.В. Колибенком опубліковано понад 100 наукових праць, у тому числі і навчальні посібники та монографії. Навіть

побіжне знайомство з списком праць Олександра Володимировича засвідчує, що гідний представник неозорих степів Слобожанщини став ще й вірним сином славної Переяславської землі, котра не лише стала для нього другою Батьківщиною, а й надихнула долучитися до її вікової історії. Неоцінним внеском в історію Переяславщини є ґрунтовні статті О.В. Колибенка з історії Переяслава Руського – одного з найбільших центрів давньої Русі, визначних пам'яток археології і культури та видатних представників переяславських княжих родів (Про походження Переяслава Руського // Археологія. – 1999. – №1. – С.47-59; Про чисельність населення Переяслава Руського // RUTHENICA. – Т.1. – 2002. – С.164-174; До питання про час виникнення Переяслава Руського // Стародавній Іскоростень і слов'янські гради VIII-X ст. – К.: Корвін Пресс, 2004. – С.153-158; Оборонні укріплення Переяслава Руського // Наукові записки з української історії. – Переяслав-Хмельницький, 2004. – Вип. 15. – С.19-25; «Чому еси хотель сести Переяслави» // Наукові записки з української історії. – Переяслав-Хмельницький, 2010. – Вип. 24. – С.3-9; Володимир Всеволодович Мономах: великий князь Київський чи «Великий князь Переяславський»? // Наукові записки з української історії. – Переяслав-Хмельницький, 2012. – Вип. 28. – С.5-19; та ін.). Ґрунтовні дослідження історії Давньоруського Переяслава, що здійснювалися О.В. Колибенком не один рік, увійшли до колективної монографії «Переяслав у віках» (К., 2007). Справжнім пам'ятником історії духовної культури Переяславщини стала праця О.В.Колибенка (у співавторстві з Л.М. Набок) «Православні храми Переяславщини» (К., 2007), присвячена проблемам історіографії, археологічного, архітектурного та церковно-історичного дослідження, наукової фіксації православних культових споруд міста Переяслав-Хмельницького та сіл району. Підсумком багаторічної роботи і краєзнавчих досліджень Переяславщини став навчальний посібник «Історико-краєзнавчі дослідження Переяславщини: Навчальний посібник» (у 2-х частинах). Не випадково Олександр Володимирович систематично входить до кола організаторів науково-практичної конференції «Переяславська земля та її місце в розвитку української нації, державності й культури», започаткованої у вузі у квітні 1992 р., котра за 20 років її систематичного проведення вийшла на рівень серйозного міжнародного заходу.

Сумлінна праця О.В. Колибенка на ниві педагогічної освіти не залишилася поза увагою громадськості. Він неодноразово отримував грамоти та подяки університету за особистий внесок у підготовку висококваліфікованих спеціалістів та плідну науково-педагогічну діяльність. У 2001 р. нагороджений знаком «Відмінник освіти України», а в 2012 р. – медаллю університету «Почесна відзнака імені Григорія Сковороди». Та найбільша нагорода – це невіддільна повага студентів і випускників історичного факультету, частина з яких уже самі займаються науково-дослідною роботою.

Олександр Володимирович серед колег, друзів, студентів, знайомих користується великим авторитетом, відзначається комунікабельністю, скромністю, порядністю, доброзичливістю, високим професіоналізмом. Сердечно вітаємо Вас з нагоди ювілею та бажаємо міцного здоров'я, щастя, радощів, невичерпної енергії та наснаги, родинного благополуччя, домашнього затишку та Божої ласки. Нехай тепла щедра осінь подарує Вам рясні плоди і щоб надалі на роботі, в сім'ї й особистому житті ніколи не переводилися гаразди!

*Кандидат історичних наук, доцент
Оксана Тарапон,
аспірантка кафедри історії та культури України
Анастасія Ставицька
Одержано 5.09.2012*